

REZULTATI RAZISKAVE TALIS 2018

Mednarodna raziskava OECD poučevanja in učenja (TALIS) je velika mednarodna raziskava učiteljev, ravnateljev šol in učnega okolja v šolah. V tem besedilu so predstavljene ugotovitve, ki temeljijo na poročilih učiteljev in njihovih ravnateljev v javnih in zasebnih šolah.

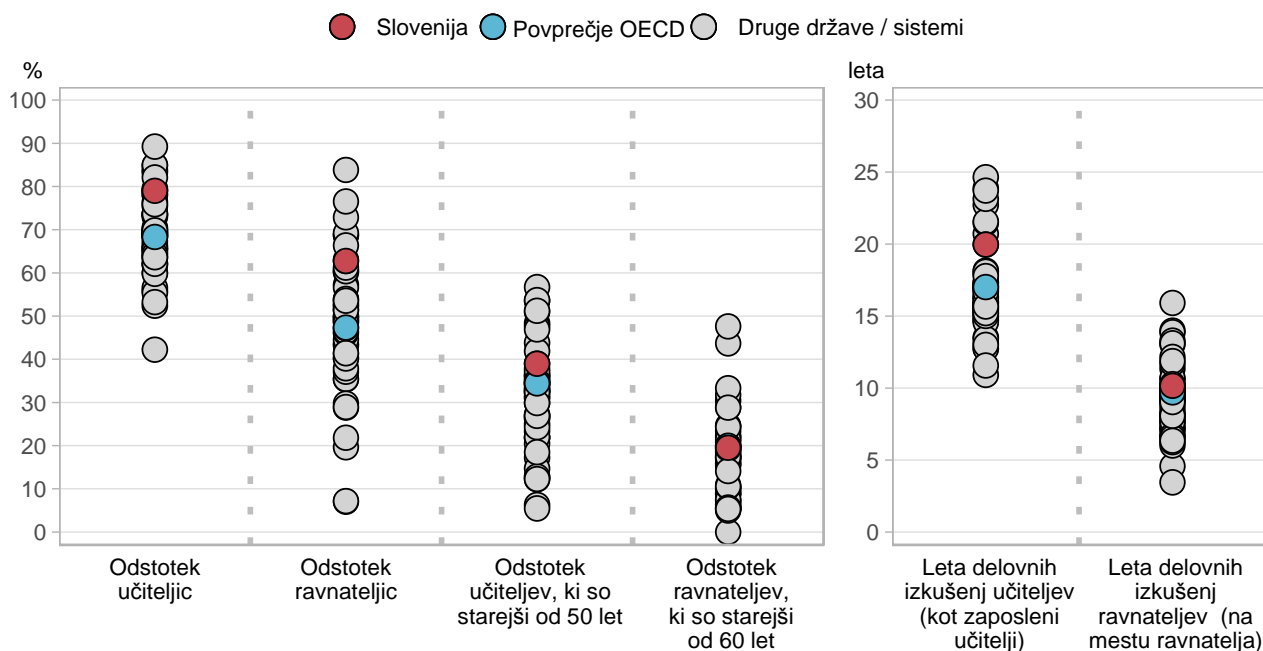
Slovenija¹

Kdo so današnji ravnatelji in učitelji ter njihovi učenci?

- Poučevanje je bila prva izbira poklica za 82 % učiteljev v Sloveniji in 67 % v državah OECD in šolskih sistemih, ki so sodelovali v raziskavi TALIS. V Sloveniji 87 % učiteljev kot razlog svoje odločitve za učiteljski poklic navaja priložnost, da vplivajo na razvoj otrok ali prispevajo k družbi.
- V Sloveniji so učitelji v povprečju stari 46 let, kar je več od povprečne starosti učiteljev v državah OECD in šolskih sistemih, ki so sodelovali v raziskavi TALIS (starost 44 let). Poleg tega je 39 % učiteljev v Sloveniji starih 50 let in več (povprečje OECD je 34 %). To pomeni, da bo Slovenija v naslednjem desetletju morala nadomestiti približno dva od petih učiteljev.

Slika 1. Socialno-demografske značilnosti ter izkušnost učiteljev in ravnateljev

Rezultati odgovorov učiteljev tretjega triletja osnovne šole in ravnateljev

Opomba: Prikazane so le države in šolski sistemi z razpoložljivimi podatki.

Vir: OECD, TALIS 2018 Database, Tabele I.3.17, I.3.21, I.3.1, I.3.5, I.3.9 in I.3.13.

¹ Ta prevod je objavljen po dogovoru z OECD. Ni uradni prevod OECD. Za kakovost prevoda in njegovo skladnost z besedilom izvirnega jezika so odgovorni avtorji prevoda. V primeru neskladja med izvirnikom in prevodom velja samo besedilo izvirnika.

- V Sloveniji so ravnatelji v povprečju stari 52 let, kar je enako povprečni starosti ravnateljev v državah OECD in šolskih sistemih, ki so sodelovali v raziskavi TALIS (52 let). Poleg tega je 20 % ravnateljev v Sloveniji starih 60 let in več, v primerjavi z 20 % v povprečju v OECD.
- Informacije o porazdelitvi spolov med učitelji in ravnatelji omogočajo merjenje stopnje neravnovesja med spoloma v učiteljskem poklicu in razlik med spoloma glede možnosti za napredovanje na vodilne položaje. V Sloveniji je le 63 % ravnateljev žensk, v primerjavi z 79 % učiteljic. To se lahko primerja s povprečjem OECD, ki je 47 % žensk med ravnatelji šol in 68 % učiteljic.
- Glede razrednega okolja, odnosi med učenci in učitelji so v splošnem dobri, saj se 96 % učiteljev v Sloveniji strinja, da se učenci in učitelji na splošno dobro razumejo. Vendar 14 % ravnateljev poroča o rednih primerih zastraševanja ali ustrahovanja med učenci šole, kar je enako povprečju OECD (14 %).
- V Sloveniji 4 % učiteljev poučuje v šolah, kjer ima vsaj 10 % učencev migrantsko ozadje (povprečje OECD je 17 %). Istočasno 96 % ravnateljev poroča, da njihovi učitelji verjamejo, da se morajo otroci in mladi učiti, da imajo ljudje različnih kultur veliko skupnega (povprečje OECD 95 %).

Katere prakse učitelji uporabljajo v razredu?

- Med vrsto praks poučevanja, po katerih je TALIS vprašal učitelje, so tiste, ki so namenjene izboljšanju vodenja razreda in jasnosti poučevanja, široko uporabljene v Sloveniji, pa tudi v državah OECD in tistih šolskih sistemih, ki so sodelovali v raziskavi TALIS. Na primer, v Sloveniji 66 % učiteljev poroča, da pogosto pomirijo učence, ki so moteči (povprečje OECD je 65 %), 84 % pa jih poroča, da pri pouku pogosto povezujejo novo in staro snov (povprečje OECD je 84 %).
- Prakse, ki vključujejo spodbujanje višjih miselnih procesov, za katere je znano, da so pomembni za učenje, so manj razširjene, saj jih uporablja le približno polovica učiteljev v OECD. Vendar pa v Sloveniji le 28 % učiteljev pogosto zahteva od učencev, da se odločijo za lastne postopke za reševanje kompleksnih nalog, kar je malo v primerjavi s povprečnimi 45 % v OECD.
- V običajni učni uri učitelji v Sloveniji porabijo povprečno 80 % učnega časa za dejansko poučevanje in učenje, kar je višje od povprečja OECD, ki je 78 %.
- V zadnjih petih do desetih letih se je učni čas, porabljen za dejansko poučevanje in učenje v učnih urah zmanjšal v približno polovici držav in šolskih sistemov, ki so sodelovali v raziskavi TALIS. V Sloveniji se je v zadnjih desetih letih učni čas, porabljen za dejansko poučevanje in učenje, zmanjšal za 2 odstotni točki.
- V Sloveniji 86 % učiteljev redno ocenjuje napredek svojih učencev z opazovanjem in zagotavljanjem takojšnjih povratnih informacij (povprečje OECD je 79 %), hkrati pa 88 % učiteljev poroča, da uporabljajo svoje preizkuse znanja (povprečje OECD je 77 %) in 49 % učiteljev pogosto dovoli učencem, da sami ocenijo svoj napredek (povprečje OECD je 41 %).
- Na splošno velika večina učiteljev in ravnateljev vidi svoje sodelavce kot odprte za spremembe in njihove šole kot mesta, ki so sposobna sprejeti inovativne prakse. V Sloveniji 81 % učiteljev poroča, da se skupaj s kolegi medsebojno podpirajo pri uresničevanju novih idej. To je višje od povprečnega deleža v državah OECD in šolskih sistemih, ki so sodelovali v raziskavi TALIS (78 %).

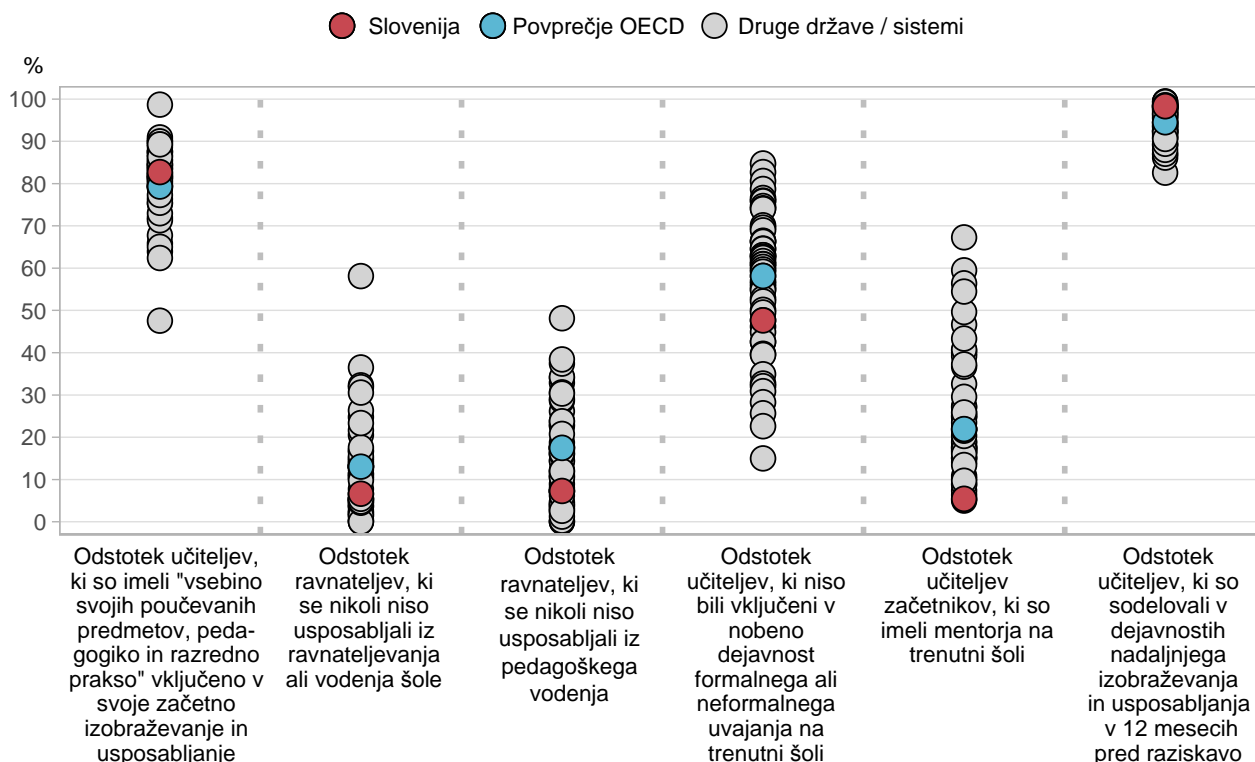
Kakšno je izobraževanje in usposabljanje učiteljev in ravnateljev?

- V začetno izobraževanje in usposabljanje je imelo 83 % učiteljev v Sloveniji vključene vsebine predmetov, pedagogiko in razredno prakso - delež, ki je višji od povprečja v državah OECD in šolskih sistemih, ki so sodelovali v raziskavi TALIS (79 %). V Sloveniji 52 % učiteljev poroča, da so sodelovali v kateri od formalnih ali neformalnih dejavnosti uvajanja, ko so se vključevali v trenutno šolo, v primerjavi z 42 % učiteljev v državah OECD in šolskih sistemih, ki so sodelovali v raziskavi TALIS.
- Čeprav ravnatelji v vseh državah OECD na splošno menijo, da je mentorstvo pomembno za delo učiteljev in uspešnost učencev, ima 22 % učiteljev začetnikov (z do petimi leti izkušenj) dodeljenega mentorja. V Sloveniji ta delež znaša 5 %.

- V povprečju imajo ravnatelji v OECD višjo stopnjo izobrazbe kot učitelji. Vendar le polovica od njih zaključijo izobraževanje ali usposabljanje za ravnatelje preden prevzamejo položaj ravnatelja. V Sloveniji je 56 % ravnateljev dokončalo izobraževanje ali usposabljanje iz vodenja šole (povprečje OECD je 54 %), 60 % pa jih je zaključilo program usposabljanja za pedagoško vodenje (povprečje OECD je 54 %).

Slika 2. Začetno ter nadaljnje izobraževanje in usposabljanje

Rezultati odgovorov učiteljev tretjega triletja osnovne šole in ravnateljev

Opomba: Prikazane so le države in šolski sistemi z razpoložljivimi podatki.

Vir: OECD, TALIS 2018 Database, Tabele I.4.14, I.4.28, I.4.39, I.4.64, I.5.2 in I.5.10.

- Sodelovanje pri nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju na delovnem mestu je običajno med učitelji in ravnatelji v Sloveniji, kjer se je 98 % učiteljev (povprečje OECD 94 %) in 100 % ravnateljev (povprečje OECD je 99 %) udeležilo vsaj ene dejavnosti nadaljnega izobraževanja in usposabljanja v letu pred raziskavo.
- Udeležba na tečajih in seminarjih je ena med najbolj priljubljenih dejavnosti nadaljnega izobraževanja in usposabljanja za učitelje po vsem OECD. V Sloveniji je 93 % učiteljev vključenih v nadaljnje izobraževanje in usposabljanje, 59 % učiteljev pa se udeležuje dejavnosti, ki spodbujajo vzajemno učenje in poučevanje. Zanimivo je, da učitelji po vsem OECD poročajo, da so dejavnosti nadaljnega izobraževanja in usposabljanja, ki temeljijo na sodelovalnem učenju, med najbolj učinkovitimi.
- Učitelji v Sloveniji se zdijo zadovoljni z nadaljnjim izobraževanjem in usposabljanjem, saj jih 87 % poroča, da je to imelo pozitiven učinek na njihovo pedagoško prakso, kar je več od povprečja držav OECD in tistih šolskih sistemov, ki so sodelovali v raziskavi TALIS (82 %). Obenem učitelji, ki poročajo o sodelovanju pri takšnem uspešnem izobraževanju in usposabljanju, kažejo višjo raven samoučinkovitosti in zadovoljstva pri delu.

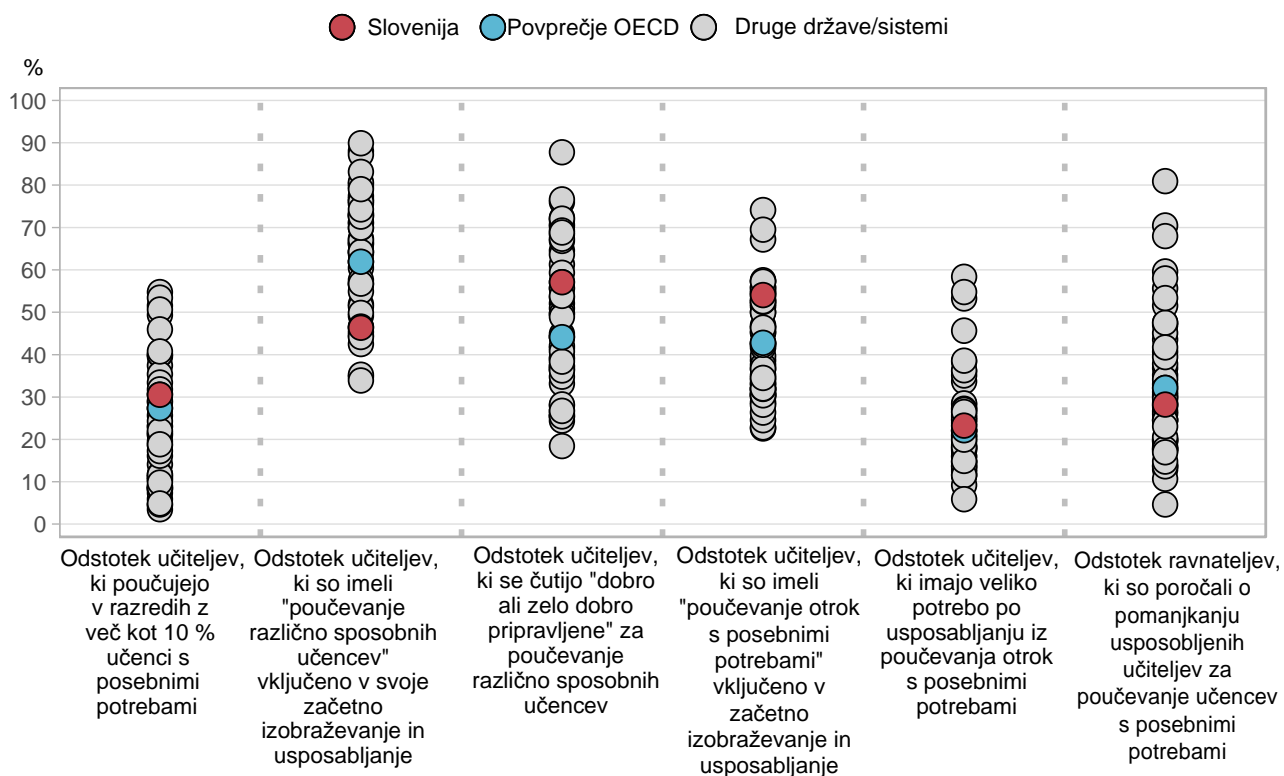
- Po mnenju učiteljev pa še vedno primanjkuje nadaljnje izobraževanje in usposabljanje na nekaterih področjih. V OECD je razvijanje naprednih znanj iz uporabe IKT področje, za katero učitelji pravijo, da zanj potrebujejo več izobraževanja in usposabljanja. Podobno velja tudi za poučevanje v večkulturnih / večjezičnih okoljih in poučevanje učencev s posebnimi potrebami. Med navedenimi področji so učitelji v Sloveniji izrazili posebno veliko potrebo po usposabljanju za poučevanje učencev s posebnimi potrebami.

Poučevanje učencev s posebnimi potrebami

- V Sloveniji v povprečju 31 % učiteljev poučuje v razredih z vsaj 10 % učencev s posebnimi potrebami (tj. tistimi, ki jim je bila dodeljena posebna učna pomoč, ker so duševno, fizično ali čustveno prikrajšani), kar je višje od povprečja držav OECD in šolskih sistemov, ki so sodelovali v raziskavi TALIS (27 %).
- V Sloveniji je bilo 46 % učiteljev deležnih izobraževanja in usposabljanja za poučevanje v raznolikih okoljih kot del njihovega začetnega izobraževanja in usposabljanja in 57 % učiteljev se v povprečju počuti pripravljene za poučevanje v takih okoljih.
- Čeprav je 54 % učiteljev v povprečju sodelovalo pri dejavnostih nadaljnega izobraževanja in usposabljanja iz poučevanja učencev s posebnimi potrebami v 12 mesecih pred raziskavo, je izobraževanje in usposabljanje za poučevanje učencev s posebnimi potrebami področje razvoja z najvišjim odstotkom učiteljev, ki poročajo o visoki stopnji potrebe po njem, 23 % v Sloveniji (v primerjavi z 22 % v OECD).
- V povprečju v Sloveniji 28 % ravnateljev poroča, da je kakovostno poučevanje v njihovi šoli ovirano zaradi pomanjkanja usposobljenih učiteljev za poučevanje učencev s posebnimi potrebami (v primerjavi z 32 % v OECD).

Slika 3. Vpogled v poučevanje učencev s posebnimi potrebami

Rezultati odgovorov učiteljev tretjega triletja osnovne šole in ravnateljev

Opomba: Prikazane so le države in šolski sistemi z razpoložljivimi podatki.

Vir: OECD, TALIS 2018 Database, Tabele I. 3.28, I. 4.13, I. 4.20, I. 5.18, I. 5.21 in I. 3.63.

Glavne značilnosti raziskave TALIS 2018

- V TALIS so bili za zbiranje podatkov uporabljeni vprašalniki za učitelje in ravnatelje šole. Glavni cilj raziskave je ustvariti mednarodno primerljive informacije, ki so pomembne za razvoj in izvajanje politik, osredotočenih na ravnatelje, učitelje in poučevanje, s poudarkom na tistih vidikih, ki vplivajo na učenje učencev. Učiteljem in ravnateljem daje glas, ki jim omogoča, da prispevajo k analizi in razvoju izobraževalne politike na ključnih področjih.
- Prvič, TALIS pomaga oblikovalcem politik, da pregledajo in razvijejo politike, ki spodbujajo učiteljski poklic in najboljše pogoje za učinkovito poučevanje in učenje. Drugič, TALIS pomaga učiteljem, ravnateljem šol in zainteresiranim za izobraževanje, da razmislijo o svoji praksi in o njej razpravljajo ter najdejo načine za njeno izboljšanje. Tretjič, TALIS gradi na preteklih raziskavah, hkrati pa omogoča raziskovalcem nadaljnje delo.
- Za vključitev v raziskavo TALIS 2018 je bilo izbranih devet glavnih področij: prakse poučevanja med učitelji; vodenje šol; poklicne dejavnosti učiteljev; izobraževanje učiteljev in začetna priprava; povratne informacije o delu in razvoj učiteljev; šolska klima; zadovoljstvo pri delu; vprašanja človeških virov med učitelji in odnosi z zainteresiranimi stranmi; ter učinkovitost učiteljev. Temu seznamu sta bili dodani dve medpodročni vsebini: inovativnost ter pravičnost in raznolikost.
- Mednarodno ciljno populacijo za TALIS sestavljajo učitelji nižjega sekundarnega izobraževanja (to je v Sloveniji tretje triletnje osnovne šole) in njihovi ravnatelji v javnih in zasebnih šolah. TALIS 2018 je ponudil tri dodatne možnosti: 15 držav in gospodarstev je vključilo tudi učitelje in ravnatelje svojih osnovnih šol (ISCED raven 1), 11 držav in šolskih sistemov, vključno s Slovenijo, je vključilo učitelje višjega sekundarnega izobraževanja (v Sloveniji je to srednja šola, raven ISCED 3) in 9 državah in šolskih sistemih so izvedli raziskavo v šolah, ki so hkrati sodelovale v raziskavi OECD o znanju učencev (PISA).
- V vsaki državi so bili naključno izbrani reprezentativni vzorci približno 4 000 učiteljev in njihovih ravnateljev iz do 200 šol. V vseh komponentah raziskave se je odzvalo približno 260 000 učiteljev, ki so predstavljali več kot 8 milijonov učiteljev v 48 sodelujočih državah in šolskih sistemih. V Sloveniji je vprašalnike TALIS izpolnilo 2094 učiteljev tretjega triletnja osnovne šole s 136 šol in 119 ravnateljev osnovnih šol ter 2200 učiteljev s 122 srednjih šol ter 103 ravnatelji srednjih šol.
- Rezultati projekta TALIS 2018 bodo objavljeni v dveh delih poročila. Prvi del, Vseživljenjsko učenje učiteljev in ravnateljev, objavljen 19. junija 2019, raziskuje dimenzije znanja in strokovnosti učiteljev in ravnateljev. Drugi del, ki bo objavljen pomladi leta 2020, se bo osredotočil na spoštovanje poklica, karijerne možnosti, kulturo sodelovanja, odgovornost in avtonomijo učiteljev.

To besedilo je objavljeno pod odgovornostjo generalnega sekretarja OECD. Izražena mnenja in argumenti, uporabljeni v tem dokumentu, ne odražajo nujno uradnih stališč držav članic OECD.

Ta dokument, kot tudi vsi podatki in vsi prikazi, ki so vključeni v tem dokumentu, ne posegajo v status ali suverenost nad katerikoli ozemljem, mednarodnimi mejami ter imeni katerega koli ozemlja, mesta ali območja.

Vir:

OECD (2019), *TALIS 2018 Results (Volume I): Teachers and School Leaders as Lifelong Learners*, TALIS, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1d0bc92a-en>

Za več informacij o TALIS 2018 obiščite <http://www.oecd.org/education/talis/>

Podatki so dosegljivi tudi na spletu s povezavo do **StatLinks** pod tabelami in prikazi v publikaciji.

Raziskujte, primerjajte in oglejte si več podatkov in analiz z uporabo: <http://gpseducation.oecd.org/>.

<p>Vprašanja naslovite na:</p> <p>TALIS team Directorate for Education and Skills TALIS@oecd.org</p>	<p>Avtor opisa izsledkov držav:</p> <p>Markus Schwabe Directorate for Education and Skills Markus.Schwabe@oecd.org</p>
---	--